

Scrisă într-un mod original, cartea este un îndemn formidabil de a trăi după modelul lui Hristos, singura posibilitate de a ieși învingători în lupta cu Răul: cu invidia, zgârcenia, egoismul, dependența de un viciu, dar și cu setea de putere, războaiele, crimele. Apocalipsa, ce este înfățișată prin războiul propriu-zis de la sfârșit, depinde de noi când va veni (lucru sugerat pe tot parcursul romanului). E în puterea omului să îndepărteze ceasul cumplit prin stărpirea oricărui mic rău din sine și din cei care-l înconjoară, prin iubirea de semeni – principalul percept creștin.

Mai mult decât un captivant drum inițiativ, cartea constituie în același timp o sinteză a tuturor virtuților spirituale, a convingerilor despre viață, este o lecție elocventă despre sacrificiu, răbdare, dragoste de oameni, înțelepciune și curaj. Treptat, ideile profunde prezentate într-un mod încântător, atractiv mi s-au infiltrat în minte și în suflet, reușind să-mi influențeze considerabil propria viziune atât asupra lumii interioare, cât și a celei exterioare.

Irina Garștea este cititoare a Bibliotecii „Ovidius”, elevă în clasa a IX-a, IPLT „Mihai Viteazul”, participantă la concursul de lectură „Bătălia cărților”, etapa „Convinge-mă să citesc!”, ediția a VIII-a, categoria 11-14 ani, deținătoarea titlului de CITITOR EXEGET.

O PRIVIRE ÎN URMĂ: „MARGARETA NOASTRĂ” ȘI „SĂLBATICII COPII DINGO”

*Cristina DICUSAR,
Secția „Memoria Chișinăului”, BM*

Anul literar 2021 ne-a adus noi călătorii ficționale prin Chișinău. Două dintre aceste călătorii au avut loc cu prilejul a două cărți, în care firul narativ este depănat în capitala unde și-au petrecut câțiva ani de studenție/liceu Dumitru Crudu și Vasile Ernu, doi dintre cei mai cunoscuți scriitori români basarabeni, autorii cărților despre care voi vorbi mai jos.

Fiind, în același timp, cărți care funcționează foarte bine independent, *Margareta noastră* de Dumitru Crudu și *Sălbaticii copii*

dingo de Vasile Ernu se completează reciproc, întrucât ambele cărți au același subiect: Chișinăul din perioada anilor '80-'90. Cu ajutorul acestora veți (re)descoperi un Chișinău autentic și veți (re)cunoaște evenimentele, locurile și personajele-cheie ale capitalei acelor timpuri.

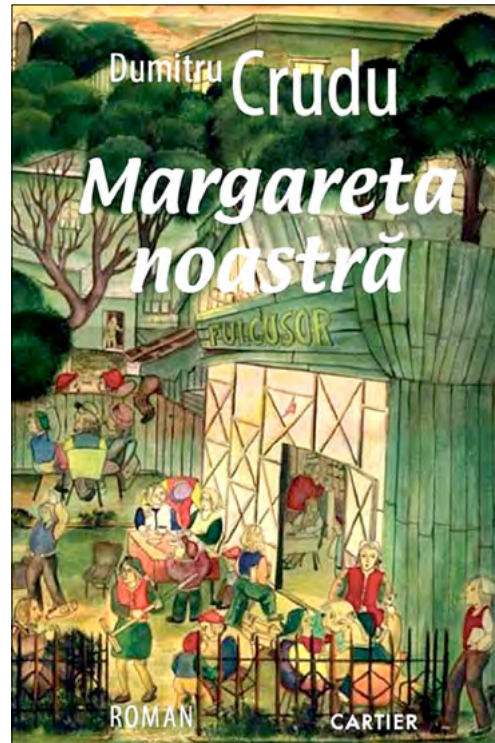
Margareta noastră de Dumitru Crudu

Margareta noastră (Cartier, 2021) este cel mai recent roman al lui Dumitru Crudu, un roman care are ca subiect Chișinăul contemporan, dar și cel al începutului anilor '90.

Ațiunea romanului se desfășoară într-un timp ambiguu: realitățile anilor '90 (Cafeneaua „Fulgușor”, „Guguța”, „Jaba”) se împletesc cu cele contemporane în așa fel încât Chișinăul devine un teren al amintirilor, un oraș interiorizat.

Chișinăul reprezentat în roman este un Chișinău văzut din mers, din troleu sau din taxi, un oraș care se perindă prin fața ochilor, rareori unul static, ci unul mereu în mișcare. De altfel, narațiunea se oprește doar în câteva locuri-cheie: sediul Uniunii Scriitorilor din Moldova; o curte anonimă, în care Colea și Marius Terebnea, personajele principale, își petrec o bună parte din noapte; biblioteca; câteva apartamente și Viaduct-ul. În restul romanului, timpul și spațiul se perindă prin fața ochilor cu o viteză coplesitoare.

Vocea naratorului îi aparține lui Colea, un personaj care trece printr-o acută criză identitară, o criză care se răsfrânge și asupra vieții lui private, acesta simțindu-se tot mai însingurat, dar și, mai ales, criza aceasta îi determină o altă criză, cea a scrisului: „(...) mi se făcu o silă uriașă. O silă față de toată literatura mea și o silă uriașă față de mine” (p. 108). Un mare câștig al acestei cărți este însă că suferința eului narator nu este deloc una

centrală în roman, din contra: în inima acestui roman se află preocuparea față de alții și, mai ales, față de Marius Terebnea, scriitorul și prietenul cel mai bun al lui Colea, la care personajul narator se gândește insistent, rumegând fiecare amintire, înțelegând însă că orice ar face și oricât de mult ar vrea să-și ajute prietenul, nu mai există o punte de comunicare între ei doi: „mă întrebam nedumerit, oare cum de l-am putut venera pe vremuri, iar acum am ajuns să-l disprețuiesc sau să-mi fie milă de el?” (p. 74).

Tot reflectând asupra caracterului lui Terebnea, Colea înțelege că a devenit el însuși o oglindă a prietenului său cel mai bun, a devenit și el asemeni lui Terebnea, preluând de la el trăsături pe care ajunge să le disprețuiască, de care vrea să se desprindă.

Totuși, Colea decide să-i rămână alături lui Terebnea, încercând să-i dea o mână de ajutor. Această decizie a sa înseamnă că, atunci când Marius Terebnea dispăre de la Spitalul de Urgență de la Botanica, Colea se va aventura într-o căutare a prietenului său, căutare care nu cred că se termină vreodată, în pofida morții lui Marius.

Parcursul personajului principal, Terebnea, începe și se termină în același loc: clădirea Uniunii Scriitorilor din Moldova. De altfel, unele locuri și personaje din roman devin alegorice: romanul reflectă, ca-n sala cu oglinzi a Uniunii Scriitorilor, sfârșitul vieții unui poet; Margareta (clară referință la romanul bulgakovian), personaj care, spre deosebire de Margarita lui Bulgakov, nu reușește să-și salveze iubitul, nu-l poate urma, iar la sfârșitul romanului, devine „Margareta noastră”, a tuturor, o forță care ar putea aparține oricui „întinde mâna”.

Margareta noastră e și un roman al singurătății, un roman despre oamenii care ne înconjoară și care ne pot fi prilej atât pentru o și mai mare însingurare, cât și pentru o transformare imediată spre bine.

Sălbaticii copii dingo de Vasile Ernu

Autoficțiune, memorii, docu-ficțiune, eseu sau bildungsroman, *Sălbaticii copii dingo* (Polirom, 2021) este o carte greu de încadrat într-un gen, dar ușor de citit (cu condiția să asculți/știi și sound-track-ul).

Vasile Ernu încearcă să re-creeze atmosfera de la sfârșitul anilor '80 din Chișinău, prezentând în cel mai mic detaliu viața și „personajele” pe care le puteai întâlni într-un Chișinău de tranziție, un

Chișinău care se despărțea de regiulul comunist.

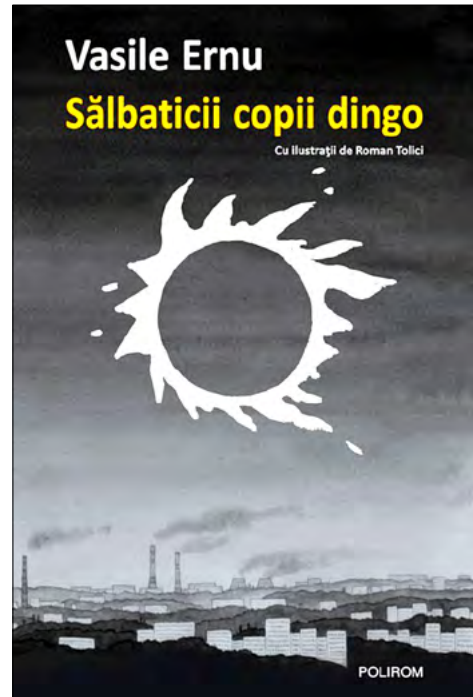
Autorul se concentrează pe felul în care a trăit el/„personajul” Vasile Ernu perioada adolescenței de dinainte de revoluție, felul în care vedea el oamenii, peisajul capitalei, diferitele sectoare, școli, tendințe și ritualuri ce țineau de viața la Chișinău. Pe de altă parte, nostalgia după adolescență este un pretext pentru a scrie și despre lucruri mai concrete, despre războiul din Afganistan, despre clădirile de tip *komunalka* și *hrușciiovka* în care trăiau oamenii sovietici, despre situația homosexualilor în URSS, despre viața lucrătorilor de fabrică, despre rolul femeilor în păstrarea limbii române în Basarabia, despre emergența unui nou grup de intelectuali, care țineau de revoluția din '89 și care au readus grafiatul în, pe atunci, RSSM, despre personajele principale ale Chișinăului acelor timpuri.

Unele pasaje sunt molipsite de o atmosferă pe care, chiar dacă nu ai trăit în Chișinăul anilor '87-'89, o poți simți cu ușurință datorită textului:

„Plictisiți după câteva ore de discuții continue, plecam să ne plimbăm la Lacul Comsomolist; aveam acolo un loc special unde ne strângeam și iar discutam ore în șir (...).”;

„Pentru noi, proletarii, un cabernet ieftin era sigilat cu un dop ieftin de plastic. Avantajul era că se desfăcea foarte repede. Și se consuma la fel de repede. Avea un gust acrișor. *Kislîi*, cum ziceam noi. Și nu știu cum făceam că mereu ne pătam hainele cu el. Lăsa niște pete vinete (...). Dar dacă la început ne rușinam și încercam să ascundem petele, să le spălăm repede, cu timpul ele au devenit ceva obișnuit. (...) Începuserăm chiar să bem neglijent: peste noi se așezau straturi-straturi de pete roșii, vinete, violete. Cu timpul, au ajuns să facă parte din hainele noastre, din corpul nostru. Din noi.” (p. 86).

Un alt aspect important al cărții este descrierea Chișinăului și, mai ales, a sectoarelor orașului, a elementelor considerate mai puțin „pitorești”, mai puțin de suprafață:

„Stăteam și priveam trist, melancolic acei monștri minunați de la Ciocana. Mă tulburau atât de tare, că îmi venea să plâng. Nimic nu se compară cu Чеканы ТЭЦ 2 – Ciocana ТĂТ 2, centrala electrică a orașului.// Erau trei furnale, dacă îmi amintesc bine. Imense, cilindrice, din care veșnic ieșea fum.” (p. 143);

„Ciocana era un cartier nou, uriaș, opus cartierului vecin Râșcani. Aici aveai un bulevard mare, „ca la ruși”, și blocuri optze-ciste mari, zdravene, înalte de opt etaje, cu spații largi între ele. Nu era prea multă verdeață. Asta avea să apară mult mai târziu” (p. 97);

„Poșta veche era cartierul nesupușilor. Cred că pe aici circula un singur autobuz, numărul 10, care pornea din centru, de lângă sinagoga veche și baia publică. Mai era și un microbuz de tip marșrutka, ce pleca de pe lângă Armenească. Eu mergeam mult pe jos prin acest cartier. Mă simțeam ca acasă. Totul era să știi ce să răspunzi când erai întrebat.” (p. 95).

Așadar, avem două elemente care mișcă povestea: nostalgia față de adolescența trăită la Chișinău și dorința de a documenta evenimentele și mentalitatea oamenilor din acel loc și timp. Astfel, cartea e un ghid într-o lume apusă, într-unul dintre straturile ascunse ale Chișinăului de azi.

EXPRESIA DEPLINĂ A POEZIEI ALINEI PURCARU

Vitalie RĂILEANU,
șeful Bibliotecii „Onisifor Ghibu”

Dacă nu e ușor a scrie versuri... și mai greu a devenit, în ultima vreme, a scrie despre versuri, deoarece unii poeți c-am au tăiat legătura cu cititorii.

Ei bine, poeta Alina Purcaru vine dintr-o altă perspectivă – ea se atașează lecturilor predilecte...

Dincolo de momente extatice ale cristalizării sentimentului erotic (puține, de altfel), de reverie și *minciună romantică*, în sfârșit, dincolo de teribilismul unui protocol cvasi-ironic în care este relegată suferința eșecului, profunzimea acestei poezii constă într-o dramă spirituală: „dar nu le voi numi/ expresia ta – o lespede cu care să tot lovești în amintire/ cum fac străinii când sparg ușa în coșmaruri/ și intră în casă ca prieteni/ ca tine/ relații dureroase și sângeroase/ s-au așezat pe oasele mele – o musculatură nelucrată/ sindromul picioarelor umflate/ degetele pe care inelele nu mai încap/ un creier din care uneori dispar/ momentele rușinii/ *like I*